

Prigodom biskupskog ređenja Valentina Pozaića SJ

Biobibliografski zapis

Ivan ŠESTAK*

Na Blagdan Svijećnice, 2. veljače ove godine objavljena je vijest da je Sveti Otac Ivan Pavao II. imenovao patra Valentina Pozaića, svećenika Hrvatske pokrajine Družbe Isusove, pomoćnim zagrebačkim biskupom. Uistinu je hvalevrijedno, a za naše prilike posebice zanimljivo da se vijest do posljednjeg trenutaka sačuvala u potpunoj tajnosti. O Pozaićevom imenovanju nisu ništa znali ni isusovci, njegova redovnička subraća.

Valentin Pozaić se rodio 15. rujna 1945. godine u mjestu Selnici, koja pripada župi Mariji Bistrici, u pobožnoj obitelji, od sada pokojnih oca Janka i majke Agate koji su imali jedanaestero djece. U novicijat Družbe Isusove stupio je 1962. godine. Odsluživši vojni rok te položivši ispit zrelosti na Interdijecezanskoj srednjoj školi za spremanje svećenika u Zagrebu na Šalati (1967.), započinje najprije trogodišnji studij filozofije na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove (FTIDI) u Zagrebu te potom i trogodišnji studij teologije na istoj instituciji, nakon čega je uslijedilo svećeničko ređenje (1973.). Na Teološkom fakultetu Papinskog sveučilišta Gregoriana u Rimu postiže licencijat iz moralne teologije (1975.), a deset godina kasnije, tj. godine 1985. na istom Sveučilištu biva promaknut u doktora teoloških znanosti iz područja moralne teologije obranivši doktorsku disertaciju pod naslovom »Eutanasia: l'insegnamento della Chiesa e la discussione teologico-morale contemporanea«.

Nakon svršenog doktorskog studija Pozaić je započeo predavati fundamentalni i specijalni moral na FTIDI u Zagrebu. U zimskim semestrima u razdoblju od 1991. do 1994. bio je i gost predavač na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu gdje je vodio kolegij »La bioetica nella teologia morale«. Pored redovnih predavanja na zagrebačkom isusovačkom Teološkom studiju afileiranom Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu, Pozaić kao redoviti profesor predaje i kršćansku etiku na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu.

* Doc. dr. sc. Ivan Šestak, Filozofski fakultet Družbe Isusove u Zagrebu, urednik časopisa *Obnovljeni život*.

Urednik u ime uredništva čestita patru Pozaiću na biskupskom imenovanju te mu ujedno zahvaljuje na dobrohotnim i konstruktivnim savjetima, zauzetim preporukama, na diskretnim ljudskim i subratskim poticajima te naravno na mnogim prilozima kojima je ulijevao sigurnost redovitom izlaženju časopisa i kojima je sve ove godine obogaćivao naše čitatelje.

Vršio je službu nadstojnika FTIDI (1986.–1991.), a tijekom 1987. godine bio je također glavni i odgovorni urednik časopisa *Obnovljeni život* te dugogodišnji član njegovog uredničkog vijeća. U spomenutom je časopisu objavio brojne članke iz područja aktualne moralne problematike. Organizirao je više zapaženih znanstvenih simpozija FTIDI, među kojima svakako treba izdvojiti onaj međunarodni pod imenom »Filozofija znanosti Ruđera Boškovića« (1986.) te »Isusovci na vjerskom, znanstvenom i kulturnom području u Hrvata« (1990.).

Godine 1986. osnovao je Centar za bioetiku te ga sve ove godine i vodio neprestano obogaćujući njegovu djelatnost. Požaić je također jedan od osnivača Hrvatskog katoličkog liječničkog društva koje je zaživjelo godine 1991., a i danas vrši službu njegovog duhovnog asistenta. Više je puta duže vrijeme radi usavršavanja boravio u inozemstvu, primjerice na »Joseph und Rose Kennedy Institute of Ethics«, Georgetown University, Washington D. C., (1982., 1986., 2001. i 2004.), na »The Linacre Centre for Health Care Ethics«, London (1991.) te na »Istituto Borja de Bioetica«, Barcelona (1992.). Osim toga član je i The Hastings Center za bioetiku. Redovito sudjeluje, također i aktivno, na više međunarodnih simpozija. Upisan je u Registar znanstvenih djelatnika pri Ministarstvu znanosti Republike Hrvatske. Pored članstva u više etičkih povjerenstava pater Požaić je također član Vijeća za obitelj kao i Vijeća za nauk vjere pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji.

Kao predstojnik FTIDI zajedno je s patrima Ivanom Fučekom, Jankom Šagijem i tadašnjim provincijalom Stjepanom Kušanom zdušno radio na dugotrajnim i mukotrpnim pripremama za osnivanje filozofskog fakulteta. Ti su naponi urodili plodom te je vatikanska Kongregacija za katolički odgoj 1989. godine osnovala Filozofski fakultet Družbe Isusove u Zagrebu. U Hrvatskoj pokrajini Družbe Isusove pater Požaić je vršio mnoge odgovorne dužnosti. Bio je generalni prefekt u Dječjačkom sjemeništu na Šalati, radio je u hrvatskoj sekciji Radio Vatikana u Rimu, vršio službu rektora u isusovačkom sjemeništu »Augustin Bea« u Zagrebu na Fratrovcu, kao i rektora Kolegija Družbe Isusove u Zagrebu na Jordanovcu.

Požaić je tijekom svog svećeničkog i znanstvenog rada razvio uistinu bogatu znanstvenu i pastoralnu djelatnost. Bilo bi potrebno zaista mnogo prostora ako bi se htjela navesti baš sva njegova predavanja na mnogim tribinama najrazličitijih institucija, sudjelovanje u raznim emisijama radija i televizije, mnogobrojni intervjui i sasvim jednostavne kateheze u vjeronaučnim zajednicama ili pak nastupi na župama diljem Domovine i šire. Ovdje ćemo se ograničiti samo na njegovu bibliografiju koju donosimo kronološkim redom.

1984.

Pravo na smrt, *Glas Koncila* 30, 9. prosinca 1984, 4.
Pravo na život, *Glas Koncila* 31, 16. prosinca 1984, 4.

1985.

Eutanasia: L'insegnamento della Chiesa e la discussione teologico–morale contemporanea (Excerpta ex dissertatione ad Doctoratum in Facultate Theologiae P. U. G.), Typis P. U. G., Roma 1985.

Bol i patnja, *Glas Koncila* 13, 13. ožujka 1985, 4.

Eutanazija — smrt po vlastitu ili tuđem izboru, *Obnovljeni život* 2 (1985) 126–144.
 »Deklaracija o eutanaziji«. Uz petu obljetnicu, *Obnovljeni život* 2 (1985) 170–176.
 Samozadovoljavanje (odgovor na pitanje), *Glasnik Srca Isusova i Marijina* 5 (1985) 148.
 Rasponi mogućnosti i granice rizika, *Glas Koncila* 27, 7. srpnja 1985, 4.
 Pravo nerođenih na pravo života, *Glas Koncila* 29, 21. srpnja 1985, 4.
 Umrijeti u ljudskom dostojanstvu, *Obnovljeni život* 5 (1985) 411–421.
 Tajna i otkrivenje smrti, *Glas Koncila* 44, 3. studenoga 1985, 5.
Život dostojan života. Eutanazija u prosudbi medicinske etike, FTIDI, Zagreb 1985.

1986.

Eutanazija i pobačaj: kultura smrti, *Kateheza* 1 (1986) 36–44.
 »Caritas« u bolesti i umiranju, *Obnovljeni život* 2 (1986) 147–151.
 Eutanazija. Önmagunk — illette masok altal — valasztotta hallal (Eutanazija. Smrt po vlastitom ili tuđem izboru) *Agape* 11 (november 1986) 1–5.

1987.

Najveće ime naše znanosti (o R. Boškoviću), *Glas Koncila* 1, 4. siječnja 1987, 7.
 Crkva i Varaždinska gimnazija, *Glas Koncila* 4, 25. siječnja 1987, 10.
 Rasprava o početku ljudskog života, *Obnovljeni život* 1 (1987) 47–61.
 Bioetika, *Obnovljeni život* 2 (1987) 136–149.
 Bioetika 1, *Glas Koncila* 15, 12. travnja 1987, 4.
 Bioetika 2, *Glas Koncila* 16, 19. travnja 1987, 4.
 Bioetika 3, *Glas Koncila* 17, 26. travnja 1987, 4.
 Bioetika 4, *Glas Koncila* 18, 3. svibnja 1987, 4.
 Bioetika 5, *Glas Koncila* 19, 10. svibnja 1987, 4.
 Pozdrav Univerzijadi, *Glas Koncila* 27, 5. srpnja 1987, 3.
 Zdrav duh u zdravu tijelu, *Glas Koncila* 28, 12. srpnja 1987, 4.
 Biomedicina i bioetika. Uz uputu »Dar života«, Crkva u svijetu (1987) 211–222.
 Recenzija: Kristov zakon, ili: Slobodni u Kristu, uz: B. Haering, Kristov zakon. Slobodni u Kristu, sv. 3, KS, Zagreb 1986., *Obnovljeni život* 5 (1987) 458–460.
Filozofija znanosti Rudera Boškovića, (ur.), Radovi simpozija Filozofsko-teološkog instituta DI, Zagreb 1987., Predgovor, 9–12.
The Philosophy of Science of Ruder Bošković, (ed.), Proceedings of the Symposium of the Institute of Philosophy and Theology, S. J., Zagreb 1987., Foreword, 9–13.
 Rađanje: radost i nada, žalost i tjeskoba, *Obnovljeni život* 6 (1987) 481–494.
 Zdrave u ludnice, bolesne u grobnice, *Glas Koncila* 49, 6. prosinca 1987, 3.
 Gimnazija i Crkva, Izvještaj o proslavi 360. obljetnice gimnazije na Rijeci, *Glas Koncila* 50, 13. prosinca 1987., 10.
 Pravica do človeškoga umiranja, Ljubljana 1987, (prijevod: *Život dostojan života. Eutanazija u prosudbi medicinske etike*, Zagreb, FTIDI, 1985).
 Bioetika, Katolikus Kinces Kalendarium 1988, Novi Sad, *KS–Agape*, 1987, 216–224.

1988.

Priziv na savjest, *Glas Koncila*, 4, 26. siječnja 1988, 3.
 Pogovor, u: Vladimira Paleček, *Rudera Boškoviću*, Zagreb, 1988.
 Moral na sportskim borilištima, *Obnovljeni život* 2 (1988) 131–145.

In memoriam: Vojmil Rabadan, *Obnovljeni život* 2 (1988) 159–162.
 Ljubiti svoj embrij kao sebe samoga, *Glas Koncila* 14, 3. travnja 1988, 4.
 Amikar az ember az elet urava valik... (Kad čovjek postane gospodar života...): in vitro, pobačaj, pravo na smrt, aids, intervju za: *Agape* XII/4 (1988) 16–18.
 Sida mijenja svijet, *Glas Koncila* 17 — 24. travnja 1988, 3.
 SIDA — izazov medicini i moralu, *Obnovljeni život* 3/4 (1988) 245–260.
 Recenzija: U službi čovjeka, uz: *Zbornik u čast Nadbiskupa dr. Frane Franića*, CUS, Split 1987, *Obnovljeni život* 3/4 (1988) 338.
 Recenzija: Danica i Zbornik iz Subotice za 1988., *Obnovljeni život* 3/4 (1988) 338–339.
 Sport u prosudbi morala, u: Stipe Nimac (ur.), *Tijelo, sport i teologija*, Zbornik radova, Zagreb, 1988, 33–47.
 Završetak »Boškovićeve godine«, *Ignacijev put* 1 (1988) 23–24.
 Čovjek kao cjelina — ili skup posuđenih dijelova?, *Glas Koncila* 44, 30. listopada 1988., Poprje R. J. Boškovića u Tehničkom muzeju u Beču, (i pozdravni govor), *Mali vjesnik* 6, 3. 12. 1988., 135–136.
 Recenzija: *Tijelo, sport i teologija*, Stipe Nimac (ur.), Zbornik radova, Zagreb, 1988., *Služba Božja* 4 (1988) 348–350.
 Zrela savjest, *Obnovljeni život* 6 (1988) 503–515.

1989.

Kuga dvadesetog vijeka — sida/aids, *Subotička Danica. Kalendar 1989.*, 73–77.
 Presađivanje dijelova tijela, *Obnovljeni život* 1 (1989) 20–35.
 Kultura odricanja — kultura života, *Glas Koncila* 11, 12. ožujka 1989, 3.
 Značenje straha u čudorednom djelovanju, *Obnovljeni život* 3–4 (1989) 240–249.
 U srcima milijuna. In memoriam: Mijo Škvorc, *Obnovljeni život* 3–4 (1989) 336–338.
 Život prije rođenja: etičko–moralni vidici, *Anali Opće Bolnice »Dr. Josip Kajfeš«*, 3 8/1 (1989) 89–95.
 Savjest i oružje, *Glas Koncila* 32, 6. kolovoza 1989, 4.
 Ljudi spram svijeta (ekologija), *Glas Koncila* 34, 20. kolovoza 1989, 4.
 Briga za teško bolesne i umiruće, *Obnovljeni život* 5 (1989) 359–374.
 Recenzija: Anton Gots, *Prihvaćam križ*, Zagreb 1989, 245., *Obnovljeni život* 5 (1989) 503–505.
 Recenzija: Pravo na život prije rođenja, V. Paleček (ur.), Vienna, 1989., *Obnovljeni život* 6 (1989) 638–640.

1990.

Pred licem smrti (ur.), Zagreb, 1990, Predgovor, 7; Umrijeti u ljudskom dostojanstvu, 195–213.
 Život prije rođenja. Etičko–moralni vidici, Zagreb, 1990.
 Etika ljudskog rađanja: katolički pogledi, u: A. Kurjak — Z. Šeparović (ur.), *Etika i pravo u humanoj reprodukciji*, Zagreb, 1990, 135–153.
 Ex–Alumni: Bivši studenti, *Ignacijev put* 1 (1990) 22.
 AIDS: Konferencija u Vatikanu, *Obnovljeni život* 1–2 (1990) 120–124.
 Etika ljudskog rađanja, *Crkva u svijetu* 2 (1990) 126–136.
 Ekologija, *Obnovljeni život* 4 (1990) 243–252.
 Umrijeti u ljudskom dostojanstvu, pretpisak iz: *Pred licem smrti*, 195–213, *Revija za sociologiju* 2 (1990) 287–295.

1991.

- Isusovci na vjerskom, znanstvenom i kulturnom području u Hrvata, *Obnovljeni život* 1 (1991) 3–10.
- Konferencija u Vatikanu: Ljudski duh, *Obnovljeni život* 1 (1991) 105–109.
- Ekologija. *Znanstveno–etičko–teološki upiti i obzori* (ur.), FTI, Zagreb 1991., Predgovor: 7–9. — Ekologija u teologiji: 87–100.
- Eutanazija — smrt po narudžbi, u: Franjo Topić (ur.) *Teološke teme*, Zbornik predavanja u Vrhbosanskoj bogosloviji, Sarajevo 1991, 83–102.
- Die menschliche Würde im Leiden und Sterben. Ethisch–pastoraltheologische Überlegungen, u: F. Furger (hrsg.), *Ethische Theorie Praktisch. Der fundamental–moraltheologische Ansatz in sozialetischer Entfaltung*, Aschendorf, Münster 1991, 279–290.
- Medicus christianus — alter Christus, *Obnovljeni život* 3–4 (1991) 335–341.
- Smije li čovjek sve što može?, Intervju: *Večernji list* 18. VIII. 1991, 37.
- Ovisnost o drogi kao moralno pitanje, *Crkva u svijetu* 2–3 (1991) 184–192.
- Etički pogledi u budućnost Republike Hrvatske, *Obnovljeni život* 5 (1991) 446–458.

1992.

- Isusovci u Hrvata* (ur.), Zbornik radova međunarodnog znanstvenog simpozija: Isusovci na vjerskom, znanstvenom i kulturnom području u Hrvata, Zagreb 1992, Predgovor: VII–VIII.; Uvodna riječ: IX–XII.; Zaključna riječ: XIII–XVI.
- Nedovršena rasprava o eutanaziji / An Unfinished Discussion on Euthanasia (hrvatski i engleski tekst), *Medica Jadertina* (MEJAD) 1–4 (1991) 83–93.
- VI. Konferencija u Vatikanu: Droga i alkoholizam, *Obnovljeni život* 2 (1992) 182–187.
- HKLD u Veneciji, Europi i u svijetu, *Glasnik HKLD* 2 (1992) 10.
- Humanizacija medicine, *Obnovljeni život* 3–4 (1992) 302–313.
- AIDS. činjenice — zavaravanja — nade* (ur.), Zagreb, 1992, 280.; Predgovor: 7–9.; AIDS poziva na promjenu: 49–86.
- Neki vidici duhovne obnove u Hrvatskoj, *Obnovljeni život* 5 (1992) 409–421.
- Granice morala i nemorala na TV, *Obnovljeni život* 6 (1992) 557–569.
- Genocid — silovanje. Dimenzije osobne odgovornosti, u: Zvonimir Šeparović (ur.), *Masovno silovanje kao ratni zločin. Documenta Croatica*, Zagreb 1993, 11–23.
- Recenzija: Fetus kao pacijent, A. Kurjak, Naprijed, Zagreb 1991, 323, *Medica Jadertina* 1–4 (1992) 104–106.

1993.

- Odgovornost u vrtlogu rata. Primjer: genocid — silovanje, *Obnovljeni život* 3–4 (1993) 287–307.
- Etički pogledi u budućnost Republike Hrvatske, članak iz *Obnovljeni život* 5 (1991) 446–458. pretiskan u: *Glasnik Hrvatske demokratske zajednice* 140 (22. VII. 1993) 21; 141 (5. VIII. 1993) 17; 142 (19. VIII. 1993) 37; 143 (2. IX. 1993) 31; 144 (16. IX. 1993) 29; 145 (30. IX. 1993) 29.
- Droga. Od beznada do nade* (ur.), Zagreb, 1993, Predgovor: 7–9.; Droga pogada duh i tijelo: 135–152.
- Obzori ljekarničkog ćudoređa, *Farmaceutski glasnik* 9 (1993) 253–254.
- Hospicij promiče kulturu života, *Obnovljeni život* 5 (1993) 459–476.

1994.

Pogled na encikliku »Veritatis splendor«, *Obnovljeni život* 1 (1994) 3–8.

Uvod za: Petar Šolić, *Radost ljubavi*, Split 1994, 9–10.

Dominium Terrae — Amor Terrae u: Valburga Kanazir (ur.), *Problemi u zaštiti okoliša Osijeka*, Zbornik radova, Ministarstvo kulture i prosvjete RH, Zavod za školstvo, Hrvatsko društvo za promicanje zaštite ljudi u radnoj i životnoj okolini, Podružnica županije Osječko-Baranjske, Osijek 1994, 7–13.

Dominium Terrae — Amor Terrae. Mogućnosti i putovi izmirenja čovjeka i okoliša, *Privredni vjesnik*, Specijalni broj, Zagreb 21. travnja 1994, 14–15.

Droga shkatrron shpirtin dhe trupin, prijevod na albanski: Droga pogađa duh i tijelo, iz: Valentin Pozaić (ur.), *Droga. Od beznada do nade*, Zagreb, 1993, 135–152. u: *Urtia* 1 (1994) 24–34.

Novinski prikaz razgovora u rubrici *Glasa Koncila* Glas obitelji u Godini obitelji pod općim naslovom: »Nezaobilazna obiteljska pitanja« u četiri nastavka: 1. Biološki i etički pogledi na početak života, *Glas Koncila* 28, 10. srpnja 1994, 4.; 2. Umjetna oplodnja, *Glas Koncila* 29, 17. srpnja 1994, 8.; 3. Odgovorno roditeljstvo i prirodno planiranje obitelji, *Glas Koncila* 30, 24. srpnja 1994, 8.; 4. Kontracepcija, pobačaj i demokracija, *Glas Koncila* 31, 1. srpnja 1994, 8.

Čudoređe u ljekarništvu, *Obnovljeni život* 5 (1994) 491–501.

Etika etičkih komiteta, M. Steiner (ur.), *Synthesis Theologica. Zbornik u čast p. Rudolfa Brajčića SJ prigodom 75. obljetnice života*, Zagreb, 1994., 492–508.

Čovjekova sloboda i odgovornost za okoliš, *Filozofska istraživanja* 52 (1994) 47–58.

1995.

Strah. Naš životni pratilac (ur.), Zagreb, 1995.; Predgovor, 7–9.; Značenje straha u čudorednom djelovanju, 127–147.

Već je čovjek onaj koji će to biti. Začeće i ljudski život: o početku čovjekova života u svjetlu razuma i vjere, *Vjesnik*, 10. veljače 1995, 14.

Enciklika Ivana Pavla II. »Evangelium vitae«, MI — list mladih. Zbor 5 (1995) 5. (I. dio); MI — list mladih. Zbor 6 (1995) 11. (II. dio)

Religijski pogledi na prokreaciju, in vitro oplodnju i prenatalnu terapiju, u: Asim Kurjak i suradnici, *Ginekologija i perinatologija*, Varaždinske toplice 1995 (Drugo, dopunjeno i prošireno izdanje) sv. 1, 431–438.

Ethics in genetics (Leading article), *Periodicum Biologorum*, Vol. 97. No. 1, 5–9, 1995

Prema zreloj savjesti, *Psiha* 2 (rujan 1995) 26–31.

Pobačaj, *Glasnik HKLD* 2 (1995) 36–37.

Etika ljudskog rađanja: Katolički pogledi, 77–84.; Etika etičkih komiteta, 93–101; Etika u genetici, 103–108., u: ŠVAJGER A. (ur.), *Medicinska etika. Priručno štivo*, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1995. (I. izd., 1996. drugo izdanje).

Poruka enciklike »Evangelium vitae«, *Obnovljeni život* 6 (1995) 631–644.

Značenje straha u čudorednom djelovanju, *Psiha* 4 (1995) 44–49.

Rješenje je hospicij, ne eutanazija, u: Anica Jušić i suradnici, *Hospicij i palijativna skrb*, Zagreb 1995, 49–54.

Zdravstveni djelatnik u »Evangelium vitae«, *Glasnik HKLD* 3–4 (1995) 11–15.

1996.

Čuvari života, *Narod* 21, 15. veljače 1996, 3–4.

Etika ljudskog rađanja: katolički pogledi, *Glasnik HKLD* 1 (1996) 6–15.

- Agnosce, o christiane, dignitatem tuam!, *Orizzonte medico* 3 (1996) 3.
 Etika u genetici, *Obnovljeni život* 4 (1996) 407–420.
 Medicinska etika (165–169), Bioetika (195–204), Odgovornost za ljudski genom (250–257),
 Rasprava o pobačaju (267–273), Problem eutanazije (274–280) u: ČEHOK I. — KO-
 PREK I. (i sur.), *Etika. Priručnik jedne discipline*, Zagreb 1996.
 Recenzija: Živan Bezić, Etika i život, UPT, Đakovo 1995., *Obnovljeni život* 5 (1996) 615–
 617.
 Recenzija: Nada Tursan, *Obzorja duše*, Zagreb 1996. Recenzija, objavljena na str. 7.
 Dominium terrae — amor terrae. Izmirenje čovjeka i prirode, *Socijalna ekologija* 3 (1996)
 347–357.
 Početak i prenošenje ljudskog života, u: A. Kurjak (ur.), *Što je globalno a što lokalno u po-
 dručju ljudske reprodukcije*, Zagreb 1996, 109–116.

1997.

- Homily at the Church of the Blessed Virgin Mary of Victory, u: *Medicine Today and Our
 Image of Man* (8th European Congress of FEAMC, Proceedings), The Czech Associa-
 tion of Catholic Physicians, Prague 1997, 28–30.
 Recezija: Iz Božje perspektive, u: Mila S. Bernardina Crnogorac, Vrijeme i ja, *Naša og-
 njišta*, 1997, 365–366.
 Dominium terrae — amor terrae. Die Versöhnung von Mensch und Natur, *Social Ecology*
 (Zagreb) 5 (1996), Supplement issue, 199–212.
 Spolni odgoj mladih u kršćanskoj perspektivi, *Obnovljeni život* 6 (1997) 457–469.
 Kloniranje kao pitanje odgovornosti, *Socijalna ekologija* 3 (1997) 297–307.

1998.

- Abortus: Može li zakon riješiti problem? (intervju), *Pomak* 37 (siječanj 1998) 24–26.
 Povodom kloniranja. Ars vivendi — Sapientia vivendi, *Obnovljeni život* 2 (1998) 203–210.
 Etika u genetici, *Priroda*, travanj–svibanj 1998, 8–11.
 Kloniranje čovjeka, *Nova tribina* 16 (1998) 16–23.
 Eutanazija: Afirmacija ili negacija humanizma?, u: Nada Prlić (ur.), *Ljetopis Medicinske
 škole Osijek*, 3 Osijek, 1998, 47–48.
 Etika u genetici, u: Nada Prlić (ur.), *Ljetopis Medicinske škole Osijek*, Osijek, 1998, 50–51.
 Kloniranje kao pitanje odgovornosti, u: Ivan Cifrić (prir.), *Bioetika. Etička iskušenja znano-
 sti i društva*, Zagreb 1998., 119–133.
 Eutanazija pred zakonom, *Obnovljeni život* 4 (1998) 437–446.
 Čuvari života. Radosti i tjeskobe djelatnika u zdravstvu, Zagreb 1998.
 Katoličko liječničko društvo: smisao i poslanje, *Glasnik HKLD* 4 (1998) 18–22.
 Osvrt na knjigu: Health Care Under Stress. Moral Integrity in Time of Scarcity, Institute
 of Medical Ethics and Bioethics, Charis, Bratislava, 1998, 147, edit. by J. Glasa & J. R.
 Klepanec, *Glasnik HKLD* 43 (1998) 30–32.
 Sjednica predsjedništva FEAMC–a, *Glasnik HKLD* 4 (1998) 59.
 Etika i genetika, *Encyclopedia Moderna* 49 (1998) 192–197.

1999.

- Crkva je protiv svake abortivne pilule, Izjava za *Vjesnik*, 29. siječnja 1999., 4.
 Žed za idealima nikad ne jenjava (intervju), *Svetionik*, prosinac (1998) 4–5.
 Dijete u majčinoj utrobi nije samo dio njezinog tijela, *Vjesnik*, 13. ožujka 1999., 7.

Može li znanost dokazati da embrij nije čovjek?, izvadak iz intervjua: *Vjesnik*, 13. ožujka 1999., 7: Dijete u majčinoj utrobi nije samo dio njezinog tijela, *Glas Koncila*, 12, 21. ožujka 1999., 22.

Dominium Terrae — Amor Terrae. Zdrav odnos čovjeka i okoliša, u: A. Mišić (ur.) *Crkva i zdravo društvo*, Zagreb, 1999., 159–167.

Grieh (intervju), *Pogled* 4 (1999) 19–20.

Bioetika, u: T. Macan (ur.), Hrvatska i održivi razvitak. Humane i odgojne vrednote, Zagreb 1999, 141–149.

Čovjek na razini embrija, *Vladavina prava* 3–4 (1999) 129–139.

Kultura života — imperativ kulturnog zaokreta, u: A. Kekez (ur.), *Vjera i kultura duha*, Zbornik radova vjerske tribine župe Srca Isusova, Zadar, 1999., 143–154.

Droga. Od beznađa do nade (ur.), (2. prošireno izd.), Zagreb, 1999., Predgovor, 7–11; Ovisnost na razini duha i tijela: 173–197.

In memoriam: Gabor Lütze (19. XII. 1927. — 17. II. 1999.), *Glasnik HKLD* 1–2 (1999) 66–67.

Human Dignity While Dying, *Acta Medica Catholica* (Belgium) (1999) 49–53.

Crkva u službi života, u: *Tražeci svjetla obnovna*, Zbornik, Đakovo 1999., 247–267.

2000.

Jesuits Among the Croats (ed.), Proceedings of the International symposium: Jesuits in the Religious and Cultural Life among the Croats, October, 8–11, 1990, Zagreb 2000., Introductory Remarks: XV–XVIII., Concluding Remarks: XIX–XXII.

Alkohol u očima vjerskih zajednica: Katolička Crkva, *Alkohološki glasnik* (2000) 4.

Intervju: Mapa ljudskog genoma: Euforija s pokrićem?, *Pogled* 6 (2000) 7–9.

Namjerni horizontalni prijenos gena: etičko–moralni izazovi, u: Akademija medicinskih znanosti Hrvatske, *Horizontalno širenje gena i ljudsko zdravlje*, Zagreb, 2000, 113–118.

Vrednota i dostojanstvo života, u: *Odabrana poglavlja iz medicinske etike*, (Radovi), HKLD, Zagreb 2000., 41–44.

Pojava i značenje bioetike, u: M. Radačić, I. Bašić, D. Eljuga (ur.), *Pokusi i modeli u biomedicini*, Zagreb, 2000, 7–15.

Izjava: Eutanazija: U Hrvatskoj se ne smije u ime humanosti ubiti čovjeka, *Vjesnik* 1. prosinca 2000., 3.

Prijevod: Ivan Pavao II, Molitva liječnika, *Glasnik HKLD* 3–4 (2000) 4.

Deklaracije o pravima nerođenih, *Glasnik HKLD* 3–4 (2000) 31–34.

Izlet zagrebačkih članova u Hrvatsko Zagorje, *Glasnik HKLD* 3–4 (2000) 60–62.

Izjava: Eutanazija: dostojanstvena smrt ili okrutno ubojstvo, *Arena* 21. prosinca 2000., 28–28.

Hospicij: kultura života, u: M. Šamija i sur., *Onkologija*, Zagreb, 2000., 424–426.

2001.

Ljudski embrij u svjetlu teološke antropologije, u: Ana Volarić–Mršić (ur.), *Status ljudskog embrija*, radovi simpozija, Zagreb, 2001., 101–120.

Vrednota i dostojanstvo života, *Glasnik HKLD* 1 (2001) 55–59.

Proučavanje čovjekova genoma i genska terapija, *Obnovljeni život* 1 (2001) 69–78.

Kloniranje (intervju), *Danas* (Mostar) 24 (30. ožujka 2001) 48–49.

Presadivanje organa (izjava), *Vjesnik* 12. travnja 2001., 12.

Medicinska etika u svjetlu kršćanske antropologije, u: A. Kurjak — V. Silobrčić, *Bioetika u teoriji i praksi*, Zagreb, 2001., 178 — 199.

- Vrednota života u nauku Katoličke crkve, *Obnovljeni život* 2 (2001) 197–206.
- Kultura života. Imperativ kulturnog zaokreta, u: A. Kekez (ur.), *I oni govore*, Zadar 2001, 149–161.
- Povodom vijesti: Odgonetnuta je mapa ljudskog genoma, *Glasnik HKLD* 2 (2001) 14–17.
- Prijevod: Govor Ivana Pavla II. Katoličkim liječnicima sudionicima Međunarodnog kongresa Medicina i ljudska prava, Rim 4–7. srpnja 2000., *Glasnik HKLD* 2 (2001) 41–43.
- Sjednica Upravnog odbora FEAMC–a (Bratislava, 11. studenoga 2000.), *Glasnik HKLD* 2 (2001) 67–68.
- Recenzija: Tomislav Jozić, Na tragovima odgovornosti, *Obnovljeni život* (2001) 399–400.
- O fenomenu tajne i moralnim prijeporima koja taj fenomen izaziva u aktualnoj hrvatskoj svakidašnjici bilo na političkom, poslovnom ili liječničkom planu (intervju), *Narodni list* (Zadar) 11. X. 2001. 5.
- Hrvatska — zemlja useljenja, *Obnovljeni život* 4 (2001) 409–410.
- Teološki vidici liječničke tajne, *Obnovljeni život* 4 (2001) 437–450.
- Pogled na dostojanstvo ljudske osobe u medicini, *Glasnik HKLD* (2001) 44–55.
- Prijevod: Govor Ivana Pavla II. sudionicima međunarodnog kongresa o transplantaciji *Glasnik HKLD* 4 (2001) 4–7.
- Prijevod: Govor Ivana Pavla II. Sudionicima međunarodnog simpozija katoličkih ginekologa i opstetričara, *Glasnik HKLD* 4 (2001) 8–9.
- Anton Švajger i Valentin Pozaić, Povodom vijesti: Kloniran je ljudski embrio, *Glasnik HKLD* 4 (2001) 26–33.
- Recenzija: Tonči Matulić: Bioetika, *Glas Koncila*, Zagreb 2001, *Glasnik HKLD* 4 (2001) 42–43.

2002.

- Presadba dijelova tijela, u: V. Vegar Brozović — J. Pasini (ur.), *Postupci i podrška donoru organa* (radovi unaprijed objavljeni), Zagreb 2002., 1–17.
- Lustracijski zakon protiv katolika, *Fokus* 7. veljače 2002., 30.
- Lustracijski zakon protiv katolika!?, *MI — list mladih* 1–2 (2002) 35.
- Manipulacije ljudskim embrijem u ime ljudskih prava, *Vjesnik Zadarske nadbiskupije* 1–2 (2002) 29–41.
- Recenzija: Tonči Matulić, Bioetika, Zagreb, *Glas Koncila* 20001., *Obnovljeni život* 2 (2002) 141–142.
- Recenzija: Pontificio Consiglio per la Pastorale della Salute, Chiesa, droga e tossicomania. Manuali di pastorale, Città del Vaticano, Libreria Editrice Vaticana, 2001, 204. *Obnovljeni život* 2 (2002) 142–144.
- Hrana ili eksperiment — o problematici genetski modificirane hrane (intervju), *Pogled* (2002) 7–11.
- Čuvari života u pastoralu Crkve, *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* (2002) 135–137.
- Celibat nije uzrok pedofilije, (intervju povodom događaja u USA), *Večernji list*, 28. IV. 2002., 5.
- Preispitivanje presadbe dijelova tijela, *Obnovljeni život* 2 (2002) 207–219.
- Recenzija: Živan Bezić, Misterij vremena, Đakovo, UPT, 2000., *Obnovljeni život* 2 (2002) 276–277.
- Terapijsko kloniranje ljudskih embrija, J. Jelenić (ur.), *Mladi u postmodernoj*, Zagreb, 2002. 171–188.
- Kultura života u obitelji, *Zov — Zajednica ogulinskih vjernika* 1 (Uskrs 2002) 11–15.

- Theological Aspects of Medical Confidentiality, Proceedings of the 21st World Congress of FIAMC: Identity and Mission of Catholic Doctors in the Health Care, Seoul, Korea, 1–4 September 2002, pp. 219 — 229.
- Etičko–moralna odgovornost za tajnu, *Glasnik HKLD* 1 (2002) 39–45.
- Odgov za odgovorno roditeljstvo, u: M. Peraica — Ž. Znidarčić (ur.), *Ljubav i brak*, Zagreb 2002, 205–223.
- Etika u medicinskoj struci. Razborito je liječiti se: obveze i granice, *Infektološki glasnik* 4 (2001) 125–130.
- Odgovaramo na vaša pitanja, Zaleđeni embriji, ispovijed u krizi, odijevanje — moda, *U Tebi Oče* 14 (2002) 30.
- Uloga etičkog povjerenstva, Radovi: Odabrana poglavlja iz medicinske etike III: Propusti i pogreške liječnika u svakodnevnoj praksi, *Glasnik HKLD*, Zagreb, 2002., 38–43.
- Biblijsko–moralni pogled na djecu stradalnike, *Obnovljeni život* 4 (2002) 519–524.
- Apokalipsa u *Posljednjim vremenima*, MI — list mladih 11–12 (2002) 27.
- Avantura Betlehema (intervju), *U Tebi Oče* 15 (prosinac 2002) 10–15.
- Kako biti sretan za Božić?, Biti kršteni kum, Je li vjernost ludost?, rubrika: Odgovaramo na vaša pitanja, *U Tebi Oče* 15 (prosinac 2002) 28.
- Prijevod: Zaključci 21. Svjetskog kongresa FIAMC–a., Seoul, 1–4. rujna 2002. *Glasnik HKLD* 3–4 (2002) 11–12
- Identitet i poslanje katoličkih liječnika u zdravstvenoj skrbi (21. Svjetski kongres FIAMC–a. Seoul, Južna Koreja, 1–4. rujna 2002. (Izvešće), *Glasnik HKLD* 3–4 (2002) 64–68
- Sjednica Upravnog odbora FEAMC–a. Rim, 26. listopada 2002., *Glasnik HKLD* 3–4 (2002) 72–73.
- Me rastin e lajmit: eshte deshifruar informacioni i kodit gjenetik te njeriut. /Prijevod: Povodom vijesti: Odgonetnuta je mapa ljudskog genoma, *Glasnik HKLD* 2 (2001) 14–17/, *Urtia* 1–2 (2002) 65–69.

2003.

- Kloniranje ljudi. Smije li čovjek sve što može?, *Katolički tjednik*, 4, 26. siječnja 2003., 5–7.
- Terapijsko kloniranje, *Katolički tjednik*, 5, 2. veljače 2003, 8.
- Dijalog pacijenta i liječnika (izjava), *Večernji list* 14. veljače 2003., 5.
- Katekizam o homoseksualnosti, *Obnovljeni život* 1 (2003) 73–85
- Ogovaramo na vaša pitanja (ginekolog — spirala; kršćanin — kloniranje), *U Tebi Oče* 16 (travanj 2003) 30.
- Eutanazija — negacija humanizma, *Naš Glas — Notre Voix* (Paris) 1 (2003) 16–18. (L'Euthanasie — la negation de l'humanisme: 17)
- Doping: od čovjeka–osobe do čovjeka–stroja, *Glas Koncila* 17, 27. travnja 2003., 14.
- Presadba dijelova tijela, *Postupci i podrška donoru organa* (radovi — izlaganja), Medicinski fakultet — Sveučilište u Zagrebu, 2003, 1–17.
- Liječnik i ispit savjesti, u: *Liječnički propusti i pogreške* — 2. dio (Radovi simpozija), *HKLD*, Zagreb 2003, 28–37.
- Ljudsko dostojanstvo u tijeku umiranja, *Betanija. Časopis za bolesnike*, (srpanj–kolovoz 2003) 11–12. — I. dio; 4 (rujan–listopad 2003) 16–17. — II. dio; 5 (Božić 2003) 20–21. — III. dio.
- Odgovaramo na vaša pitanja (prenatalna dijagnoza, homoseksualnost), *U Tebi Oče*, 17 (kolovoz 2003) 34.
- Čuvari života u pastoralu Crkve, *Glasnik HKLD* 2 (2003) 15–19. Pretiskano iz: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* (2002)3 135–137.

- Sjednica Upravnog odbora FEAMC-a; Vilnius / Litva, 29. svibnja — 1. lipnja 2003., *Glasnik HKLD* 2 (2003) 55–56.
- Moralnost ozakonjivanja istospolnih veza, *Obnovljeni život* (2003) 367–372.
- Darovi zemlje i rada ruku čovječjih, *Glasnik Srca Isusova i Marijina* 10 (2003) 300–302.
761. Odgovaramo na vaša pitanja (lijek: trudnoća–kontracepcija, sterilizacija), *U Tebi Oče* 18 (listopad 2003) 37.
- Etički aspekti transplantacije, u: *Etički aspekti terapijskog kloniranja i transplantacije organa*, Radovi simpozija, Zagreb, 2003, 40–49.
- La pastorale della salute in Europa, u: E. Tripaldi (a cura di), *Nuove vie per la pastorale della salute*, Acirelae 2003, 53–66.
- Recenzija: Ante Mateljan, Otajstvo supatnje, *Obnovljeni život* 4 (2003) 532–534.
- Uloga etičkog povjerenstva, *Glasnik HKLD* (2003) 49–54.
- Kultura odricanja — kultura života, *Glasnik HKLD* 4 (2003) 11 — 14.
- Odgovaramo na vaša pitanja (Stare u domove? / Pilula: kontraceptivna — abortivna), *U Tebi Oče* 19 (prosinac 2003) 39.
- Brak i obitelj — vrelo ljubavi i života. Rađanje ili proizvodnja ljudi?, *Kršni zavičaj*, Zbornik, br. 35, Humac 2003, 303–308.
- Dok ostajemo s Bogom, nema razloga za tjeskobu (razgovor), *Kvarnerski vez*, veljača 2003., 10–11.

2004.

- Umro Dr. Anton Švajger, predsjednik Hrvatskoga katoličkog liječničkog društva: Iznimni znanstvenik, humani čovjek i duboki vjernik, *Glas Koncila* 1, 4. siječnja 2004, 12.
- Ekologija. Znanstveno–etičko–teološki upiti i obzori* (ur.), Zagreb 2004, 2. izdanje, 304.
- Ekologija u teologiji. *Dominium Terrae — Amor Terrae*, u: Pozaić V. (ur.), *Ekologija. Znanstveno–etičko–teološki upiti i obzori*, Zagreb, 2004, 155 — 175.
- Pastoral zdravstva u Europi, *Obnovljeni život* 1 (2004) 91–100.
- Razgovor s prof. dr. Pozaićem (Dvije strane homomedalje), *Filozofija i religija* 4 (2003) 69–71.
- Bijeg od moralnih vrednota — kraj ljudskosti, (razgovor povodom 'Memoaids?'), *Školske novine* 9. ožujka 2004., 3.
- Teološki vidici liječničke tajne, u: Ž. Znidarčić (ur.), *Medicinska etika 1*, Zagreb, 2004, 127–136.
- Presadba dijelova tijela, u: Ž. Znidarčić (ur.), *Medicinska etika 1*, Zagreb, 2004, 287–300.
- Iznimni znanstvenik, humani čovjek i duboki vjernik, *Glasnik HKLD* 1 (2004) 24–26.
- Od Hipokrata do Heroda. Metamorfoze Zakletve u Prisegu, *Glasnik HKLD* 2 (2004) 38–40.
- Kllonimi i njeriut, *Urtia*. 1–2 (2003) 19–35.
- Les buts de la Fédération Internationale des Associations Médicales Catholiques: FIAMC, *Acta Medica Catholica* 1 (2004) 39–40.
- Hodočašće na grob Majke Terezije, *Glasnik Srca Isusova i Marijina* 5 (2004) 172–174.
- Na grobu o. Ante Gabrića DI, *Glasnik Srca Isusova i Marijina* 6 (2004) 208–210.
- Teološka promišljanja u ekologiji (1), *Glas Koncila* 25, 20. lipnja 2004, 6.
- Medicina mora biti u službi života, nikako u službi smrti (intervju), *Hrvatsko slovo*, 25. lipnja 2004., 3. i 28.
- Teološka promišljanja u ekologiji (2), *Glas Koncila* 26, 27. lipnja 2004., 6.
- Teološka promišljanja u ekologiji (3), *Glas Koncila* 27, 4. srpnja 2004, 11.

Put svetosti za svećenike (Corpus Christi Movement), *Glasnik Srca Isusova i Marijina* 7–8 (2004) 237–238.

Ozakonjivanje istospolnih veza pod moralnim vidikom, *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* 6 (2004) 459–462.

Liječnik i ispit savjesti, *Glasnik HKLD* 2 (2004) 31–38.

Stav Crkve o nekim pitanjima medicinske etike, (Valentin Pozaić — Marija Žagar), *Glasnik HKLD* 2 (2004) 47–49.

Homilija na ispraćaju profesorice Željke Reiner–Banovac (14. svibnja 2004), *Glasnik HKLD* 2 (2004) 80–81.

O. Gabrić i dalje propovijeda, *Glasnik Srca Isusova i Marijina* 9 (2004) 256.

Uzvišeni poziv. Prigodom 60. obljetnice redovništva P. Ivana Fučeka S. J., *Obnovljeni život* (2004) 259 — 260.

Zakon o oplodnjama in vitro, *Glas Koncila* 42, 17. listopada 2004, 38.

Predgovor, u: A. Švajger *Spisi medicinske etike*, Zagreb 2004, 7 — 8.

U povodu vijesti: kloniran je ljudski embrio, (autori: Anton Švajger i Valentin Pozaić), u: Švajger A., *Spisi medicinske etike*, Zagreb 2004, 147–156.

2005.

Predgovor, u: Vekić Matija Maša, *Bioetičke teme i dileme. Razgovori s liječnicima i teolozima*, Zagreb 2005, 9–10.

Model zbrinjavanja HIV–pozitivnih djevojčica (intervju), u: Vekić Matija Maša, *Bioetičke teme i dileme. Razgovori s liječnicima i teolozima*, Zagreb 2005, 9 — 10.

Različite in vitro metode u procjeni Učiteljstva Crkve, *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* 1 (2005) 21 — 23.

Bio–etika i bio–politika, *Obnovljeni život* 1 (2005), 73–90.